

פרשת וילך - MOSHE'S FINAL INSTRUCTIONS - HANDOVER TO YEHOSHUA

In this week's Parsha, Moshe reaches the end of his life, a full 120 years¹, with all his strength and energy intact until his very last moment². At this point, Moshe says לא אוכל עוד – "I can no longer go out and come in." Mei Shiloach explains that as long as a person has not achieved Shleimus he can continue to grow (לבא), but he can also lose what he already has (לצאת). After achieving Shleimus, however, G-d stamps His Name on the person and he can now neither grow nor lose what he had gained³. Essentially, he no longer belongs in this world anymore and it is time to move on.

Moshe Rabbeinu has a lot to take care of at the end of his life. He takes leave of the people - not by assembling them with bugles in a national assembly to address them in the name of G-d - but וילך - he goes out to them, in the simplest manner - a modest man bidding farewell⁴.

He assures the people that G-d will deliver them safely into the Holy Land, protecting them from their enemies. In particular, he has to ensure the continuity of the Torah. Moshe Rabbeinu does this in several dramatic ways.

Firstly he appoints and empowers his successor, Yehoshua⁵.

Secondly, Moshe commands the entire nation to gather once every seven years for a dramatic public reading of the Torah (Hakhel)⁶.

Thirdly Moshe completes the writing of the Torah, entrusts it to the Elders⁷ and

---

¹ בן מאה ועשרים שנה אנכי היום: היום מלאו ימי ושנותי – ללמד שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר (שמות כג) – את מספר ימיך אמלא (מדרש מובא בספר הפרשיות של אליהו כי טוב)

² וזאת הברכה לד': ומשה בן מאה ועשרים שנה במתו לא כהתה עינו ולא נס לחה.

רמב"ן לא ב: שמה רבינו היה בתקפו ובבריאותו

(אבל רש"י שם כתב שהפסוק איירי על אחר מותו)

³ מי השלוח ח"א עמ' קצו ד"ה לא אוכל לצאת ולבא: היינו כי ביום הזה נשלם מרע"ה בשלימות האמיתי והש"י חתם שמו עליו, והנה כל זמן שלא נשלם האדם יוכל עוד להשיג ולהגיע למעלות, אך יוכל ג"כ ח"ו לאבד את מה שהשיג מקודם, אבל אחר שנשלם לא יוכל עוד לאבד מה שהשיג מקודם, וג"כ לא יוכל עוד להשיג יותר, וזה שאמר מרע"ה לא אוכל עוד לצאת ולבא היינו שלא יוכל לאבד מה שהשיג ולבא היינו שלא יוכל להשיג עוד ג"כ.

⁴ דברים לא א: וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל.

רב ש.ר. הירש, שם.

⁵ לא (ג) ה' אלקיך הוא עבר לפניך הוא ישמיד את הגוים האלה מלפניך וירשתם יהושע הוא עבר לפניך כאשר דבר ה': (ז) ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע ה' לאבתם לתת להם ואתה תנחילנה אותם: (ח) וה' הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזבך לא תירא ולא תחז: (כג) ויצו את יהושע בן נון ויאמר חזק ואמץ כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם ואנכי אהיה עמך:

⁶ הקהל: דברים לא יב (וילך): הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגו', למען ישמעו, וילמדו ויראו את ד' אלוקיכם, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת

חינוך מצוה תרי"ב

⁷ דברים לא ט: ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית ד' ואל כל זקני ישראל

instructs each individual to write and keep a Sefer Torah¹.

Hakhel affects the community; the latter the individual. Moshe writes an entire Sefer Torah² all on the same day³, and gives it to the Cohanim. Thus, most of our parsha deals with issues of the accuracy of transmitting the Written Torah to future generations, although the Mitzvah of writing a Sefer Torah shows that the first issue, Yehoshua taking over the mantle of leadership, was intertwined with the second.

So fundamental are these actions that וילך משה - Moshe Rabbeinu actually goes out to the Jewish people, to each individual family, and bids each one farewell⁴, charging each individual with his own unique fulfillment of that Torah. Moshe Rabbeinu lives on through the people. Hence our Torah is forever called Toras Moshe. He lives on in the Torah he is passing down. Moshe will be like the sun which needs to set in order for us to see the moon. The moon in turn receives its light from the sun⁵.

Moshe was the leader of the desert, of the דור דעה, who lived an abnormal, spiritual existence. Yehoshua took the Jews into Israel where they would defeat the enemy and live on the land. Each leader was perfectly suited for his role. Actually, Moshe tells them, "it is G-d not me that is really your leader ... and in my place He has appointed Yehoshua."⁶

The great example of Moshe was to ensure his successor was securely in place prior to his death. In fact, even at his peak, Moshe was the anti-King. He had total authority over the people but – in stark contrast to the Pharaohs and Napoleons of history – he searched to share this with others and encouraged them to be greater than himself. He says to G-d: *"Why have You done evil to Your servant; why have I not found favor in Your eyes, that You place the burden of this entire people upon me?"*⁷ He is delighted that Eldad and Meidad prophesize in the camp stating that he would love nothing more than that the whole nation follow in their footsteps⁸. He is not fazed but in fact delighted by the challenge. Together

---

¹לכתוב ספר תורה: דברים לא יט: ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל

חינוך מצוה תרי"ג אמנם הבה"ג והרס"ג לא מנו את המצוה הזאת

²לא ט: וכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית ד' ואל כל זקני ישראל

רמב"ן: מתחלת בראשית עד לעיני כל ישראל וגו' ומביא הרמב"ן ראייה מהפסוק בהמשך:

לא כד: ויהי ככלות משה לכתב את דברי התורה הזאת על ספר עד תמם

³מה שאי אפשר לשום בריה לכתוב ספר תורה עד תומו ביום אחד - הרי שאף התורה כולה כתובה באצבע אלקים ולא הלוחות בלבד (מדרש הגדול מובא בספר הפרשיות)

⁴רמב"ן

⁵"ואצונו" ואח"כ, ויאמר ד' אל משה הנך שוכב עם אבותיך, וגו' – מפרש בזהר כי דברים אלו הם הצווי ליהושע, להזהירו שאע"פ שמשוה שוכב עם אבותיו, הוא עומד תדיר להאיר ללבנה, כשם שהשמש אינה שוקעת אלא בשביל לירח וכן כתוב הנך שוכב עם אבותיך וקם – כשמש שנאסף בערב, שאינו בטל אלא וקם – עתיד לזרוח ליום אחר. (מובא בספר הפרשיות של אליהו כי טוב)

⁶רב ש.ר. הירש על פי דברים לא ג: ד' אליקיד הוא עבר לפניך הוא ישמיד את הגוים האלה מלפניך וירשתם יהושע הוא עבר לפניך כאשר דבר ד'.

⁷במדבר יא (יא) ויאמר משה אל ד' למה הרעת לעבדך ולמה לא מצתי חן בעיניך לשום את משא כל העם הזה עלי:

⁸ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם

with his humility¹, he suffers no insecurities due to his great faith in G-d.

He suppresses his natural desire that he should leave the legacy of a dynasty in favor of objective criteria that favored Yehoshua². Moshe gives over to Yehoshua not only all of his Torah, but his הוֹד as well³.

Sefer Devarim was the transitional Sefer between the Written and the Oral Law. On the one hand, Sefer Devarim is the end of the Five Books of Moshe; on the other hand, it is written by Moshe in the first person, the beginnings of an Oral Law which ultimately rests within our minds. This was as a preparation for going into the land where the daily application of the Oral Law would be necessitated. The handing over of the mantle of leadership by Moshe to Yehoshua is rooted in the same transition.

Moshe Rabbeinu shows us that succession of leadership in the Jewish people is an issue which has to be taken care of, and he models the necessary behavior. Not only does he appoint someone in his stead, but he takes great pains to insure that Yehoshua is accepted by the Jewish people. Though still with all his old strength and faculties, he begins to lower his profile. I am old, he tells the people, and there is now someone more suitable than me⁴. Moshe calls upon Yehoshua and in front of the entire nation - לעיני כל ישראל - urges him to be firm and strong, as the one who will take them into the land⁵.

More importantly, Moshe assures the Jewish People that the Shechina will remain with them even after he is gone⁶. "Don't yearn for the good old days, for the new ones will be even better. You will go into your own land under a great leader. Understand that in the end G-d is your Leader, not me or any other mortal":

לא ג: ד' אלוֹקִיךָ הוּא עוֹבֵר לְפָנֶיךָ הוּא יִשְׁמַד אֶת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וְיִרְשֶׁתָּם

And if Yehoshua heads the nation, this is also only because G-d, your True Leader, is appointing him. The very next words testify to this:

יְהוֹשֻׁעַ הוּא עוֹבֵר לְפָנֶיךָ כְּאִשֶׁר דִּבַּר ד'

Therefore, the issue of leadership becomes first and foremost an issue of Emuna and

---

¹רמב"ן, ר' בחיי

² במדבר כז (פרשת פינחס) (טו) וידבר משה אל ד' לאמר: (טז) יפקד ד' אלקי הרוחת לכל בשר איש על העדה: (יז) אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ד' כצאן אשר אין להם רעה: (יח) ויאמר ד' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו: (יט) והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה וצוית אתו לעיניהם: (כ) ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל: (כא) ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ד' על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה: (כב) ויעש משה כאשר צוה ד' אתו ויקח את יהושע ויעמדהו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה: (כג) ויסמך את ידיו עליו ויצוהו כאשר דבר ד' ביד משה:

³ במדבר כז כ: ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל:

⁴ דברים לא ב: בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. וכתב הרמב"ן: וזה לנחם אותם על ענינו, כלומר אני זקן ואין לך עוד תועלת ממני ... ואע"פ שמשה רבינו היה בתקפו ובבריאתו כאשר העיד הכתוב לא כהתה עיני ולא נס לחה (דברים לד ז), אמר לנחמם

⁵ דברים לא ז: ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע ד' לאבתם לתת להם ואתה תנחילנה אתם.

מס' ברכות לב: חזק בתורה ואמץ במעשים טובים

⁶רמב"ן שם: ואל תפחדו ואל תיראו כי ד' יעבור עמכם לא יסלק שכניתו מכם בעבורי

לא ו: כי ד' אלוֹקִיד הוּא הֵלֶךְ עִמָּךְ לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יִעֲזֹבְךָ

But, having assured the nation that they would grow upwards and forwards, Moshe Rabbeinu also prepares them for times when things would not go so well:

לא כא: והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו כי ידעתי את יצרו אשר הוא עשה היום בטרם אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי

Yehoshua presents himself as the ultimate all-rounder: he is both the quiet, dedicated scholar who never budged from the Ohel Moed¹ as well as the general whom we first see in action commissioned by Moshe Rabbeinu to fight against Amalek². He is the loyal student, waiting patiently for Moshe Rabbeinu at the bottom of Sinai³, but also the decisive leader who takes the Jewish people through 14 long years of conquering the mighty Canaanites⁴ and settling the land⁵. He is the fiery *kanai*, jealous for Moshe Rabbeinu's honor, ready to destroy anyone who challenged Moshe's exclusive status as prophet of Israel,⁶ but he is also the man of great moral fiber, inner strength and fortitude, able to withstand the group pressure of the great Sages (the spies) pushing him to talk badly about the Land of Israel. In fact, he stood up to the entire nation after they were convinced by those spies and were ready to turn around and return to Egypt. He did not just maintain his opinions, but stood up, together with Kalev, to persuade an entire nation⁷. The greatness of this can be appreciated by the fact that these two giants were the only ones of an entire generation to make it to the holy land⁸, a privilege

¹ שמות לג יא: ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל:

² שמות יז ט: ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא להלחם בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה ומטה האלקים בידי: (י) ויעש יהושע כאשר אמר לו משה להלחם בעמלק ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה: ... (יג) ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב:

³ שמות כד יג: ויקם משה ויהושע משרתו ויעל משה אל הר האלקים: (יד) ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה עד אשר נשוב אליכם והנה אהרן וחור עמכם מי בעל דברים יגש אלהם: (טו) ויעל משה אל ההר ויכס הענן את ההר:

⁴ דברים לא ג: ה' אלקיך הוא עבר לפניך הוא ישמיד את הגוים האלה מלפניך וירשתם יהושע הוא עבר לפניך כאשר דבר ה'

⁵ במדבר לד יז: אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ אלעזר הכהן ויהושע בן נון:

דברים ג כח: וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו כי הוא יעבר לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את הארץ אשר תראה: (עין עוד בדברים לא ג, לא ז.)

⁶ במדבר יא כח: ויען יהושע בן נון משרת משה מבחריו ויאמר אדני משה כלאם: (כט) ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם:

⁷ במדבר יד א: ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא: (ב) וילנו על משה ועל אהרן כל בני ישראל ויאמרו אלהם כל העדה לו מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לו מתנו: (ג) ולמה ה' מביא אתנו אל הארץ הזאת לנפל בחרב נשינו וטפנו יהיו לבז הלוא טוב לנו שוב מצרימה: (ד) ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה: (ה) ויפל משה ואהרן על פניהם לפני כל קהל עדת בני ישראל: (ו) ויהושע בן נון וכלב בן יפנה מן התרים את הארץ קרעו בגדיהם: (ז) ויאמרו אל כל עדת בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה טובה הארץ מאד מאד:

⁸ במדבר יד כו: וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: (כז) עד מתי לעדה הרעה הזאת אשר המה מלינים עלי את תלנות בני ישראל אשר המה מלינים עלי שמעתי: (כח) אמר אלהם חי אני נאם ה' אם לא כאשר דברתם באזני כן אעשה לכם: (כט) במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקדיכם לכל מספרכם מבן עשרים שנה ומעלה אשר הלינתם עלי: (ל) אם אתם תבאו אל הארץ אשר נשאתי את ידי לשכן אתכם בה כי אם כלב בן יפנה ויהושע בן נון: (לא) וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה והביאתי אתם וידעו את הארץ אשר מאסתם בה: (לב) ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה: ... (לח) ויהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן האנשים ההם ההלכים לתור את הארץ:

במדבר לב (י) ויחר אף ה' ביום ההוא וישבע לאמר: (יא) אם יראו האנשים העלים ממצרים מבן עשרים שנה ומעלה את האדמה אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב כי לא מלאו אחרי: (יב) בלתי כלב בן יפנה הקנוי ויהושע בן נון כי מלאו אחרי ה': (יג) ויחר אף ה' בישראל וינעם במדבר ארבעים שנה עד תם כל הדור העשה הרע בעיני ה':

denied even to Yehoshua's great rebbe Moshe Rabbeinu¹.

Yehoshua was sharp and on the ball, immediately recognizing from afar what kind of rejoicing was taking place by the sinning citizens during the Golden Calf², yet he was also holy and removed – the man who had a spirit resting on him³.

Despite his greatness, Yehoshua was taking the mantle of leadership from someone whom he could not hope to emulate. Only one person would ever bring the Torah down, and no other prophet would ever be as great as Moshe Rabbeinu⁴. Chazal compare Yehoshua to the moon, whose light is merely reflecting that of the original great, Moshe Rabbeinu⁵. Yehoshua, the dedicated student, was indisputably a great man, but how could the nation have looked upon him as anything but a consolation prize?

It often happens that a leader starts an organization or a new movement. Succession is always a problem. The leader and the movement are one – it is impossible to imagine the one without the other. And should he leave, we naturally look for someone as close as possible. If this is true of other great leaders, it is surely more so in the case of Moshe Rabbeinu. At first blush, it would seem that Yehoshua really was the consolation prize. No one could be as great as Moshe Rabbeinu, but we were very lucky to nevertheless get someone as great as Yehoshua. The Moshe-Yehoshua lesson teaches us that it often requires a completely different kind of personality to consolidate what was started.

However, a deeper look will show us that Yehoshua was no consolation prize – that it was specifically Yehoshua - and not Moshe Rabbeinu - who was uniquely suited to taking us into the land of Israel. He became “the sun” in his own right, and not just a reflective moon⁶. But how could Yehoshua be the moon and the sun at the same time?

That consolidation – settling the Jews in the land – required someone who would begin the process of the Oral Law. Though a prophet, Yehoshua could not do what Moshe Rabbeinu did whenever some point of Torah was unclear – i.e. turn to G-d and ask Him on the spot for an answer. Moshe Rabbeinu received the Torah at Sinai as a gift, and therefore represented completion of the written Torah⁷. However, upon his death, much of that Torah became unclear. Now the Jewish people would have to work hard to ensure to restore that Torah and retain it. This was Yehoshua's Oral-Torah moon, reflecting Moshe's Written-Torah sun⁸. But that “moon” – the Oral Law, became its own shining light – it became our

---

¹ דברים א לו: גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם: (לח) יהושע בן נון העמד לפניך הוא יבא שמה אתו חזק כי הוא ינחלנה את ישראל: (לט) וטפכם אשר אמרתם לבו יהיה ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע המה יבאו שמה ולהם אתננה והם יירשוה:

² שמות לב יז: וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה: (יח) ויאמר אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שמע: (יט) ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלך מידו את הלחת וישבר אתם תחת ההר:

³ במדבר כז יח: ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו:

⁴ דברים לד י: ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים: (יא) לכל האתת והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו: (יב) ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל:

⁵ בבא בתרא דף עה ע"א: פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה

⁶ בראשית רבה נח: עד שלא השקיע שמשו של משה הזריח שמשו של יהושע

⁷ רב צדוק הכהן, ליקוטי מאמרים, מ"א, ע"ב: משה ... שבו נשלמה התורה שבכתב

⁸ רב צדוק, שם: התחלת התורה שבעל פה התחילה אחר פטירת משה שבו נשלמה התורה שבכתב

way of connecting to the Torah.

This became clear immediately after the death of Moshe Rabbeinu. Three thousand halachos were lost during the mourning period for him. The Sages then asked Yehoshua to recover these through his prophecy, just as Moshe Rabbeinu would. Yehoshua answered “לא – בשמים היא” – for the whole Torah had already been brought down to the earth and to get it from the Heavens would be tantamount to saying that some of the Torah still remained in the Heavens. That would allow a false prophet to come along and say that he too has some of that new Torah that still remained in the Heavens. In the end, Otniel ben Kenaz restored the forgotten halachos through his פלפול, i.e. through a Torah sheBeal Peh Process¹.

Yehoshua turned out to be the right man at the right time, perfect for leading the Jewish people during their specific transition stage of conquering and settling the Land of Israel. Chazal tell us that if we had not sinned we would not have needed anything but the Torah itself. All of the Prophets and the Sages were just an attempt to get us back to the greatness that was ours during the Generation of Knowledge who received the Torah. Yet, the Sages tell us that even without sin, we would have still required Sefer Yehoshua². Yehoshua had something to contribute in his own right. He was not there because of some deficiency in the nation.

A good entrée to understanding Yehoshua's legacy to the Jewish people is to understand the two prayers he left us: the second blessing of the benching and the Aleinu Prayer.

The second blessing of the benching mentions the land and the *Bris* we make with G-d, essential components of the benching³. (Yehoshua composed the specific form of this blessing when he took the Jewish people into the land of Israel⁴. Prior to this time, everyone said their own version of this prayer, and it must have reflected the fact that the Jews had not yet entered the land⁵.) This is in contrast to the first blessing in benching that was composed

¹ מסכת תמורה טז ע"א: אמר רב יהודה אמר שמואל שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה אמרו לו ליהושע שאל א"ל לא בשמים היא אמרו לו לשמואל שאל אמר להם אלה המצות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה אמר ר' יצחק נפחא אף חטאת שמתו בעליה נשתכחה בימי אבלו של משה אמרו לפנחס שאל אמר ליה לא בשמים היא א"ל לאלעזר שאל אמר להם אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ... במתניתין תנא אלף ושבע מאות קלין וחמורין וגזירות שוות ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה אמר רבי אבהו אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנו מתוך פלפולו שנאמר וילכדה עתניאל בן קנו אחי כלב

ובגמ' שם אמר רב יהודה אמר רב בשעה שנפטר משה רבינו לן עדן אמר לו ליהושע שאל ממני כל ספיקות שיש לך אמר לו רבי כלום הנחתך שעה אחת והלכתי למקום אחר לא כך כתבת בי ומשרתי יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל מיד תשש כחו של יהושע ונשתכחו ממנו שלש מאות הלכות ונולדו לו שבע מאות ספיקות ועמדו כל ישראל להרגו אמר לו הקדוש ברוך הוא לומר לך אי אפשר לך וטורדן במלחמה שנאמר ויהי אחרי מות משה עבד ה' ויאמר ה' וגו'

ופירוש השכחה שאצל משה רבינו, בחינת צורה שבעל פה, לא היה שייך שכחה, ואפילו יהושע לא שכל מאומה, אמנם אחרי מותו, שכח אפילו יהושע מתורתו. ועצת הקב"ה היה שיטריד את כלל ישראל במלחמתו של תורה שבעל פה שטעון עמל רב.

² מס' נדרים דף כב עמ' ב: אלמלא לא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד

והסביר הדברי חיים, בדברים: שרש התורה הן, שמות ואורות-קדושים המצטרפים מר"א שעים. והצירוף נעשה בתורה רק לפי ערך הדור וערך ישראל. אלמלא חטאו ישראל, לא היה להם צרך בעשרים וארבעה ספרים, על דרך הצירוף שהמה עכשיו במוסרים ותוכחות ועוד, אלא בצירופים של אהבה וחיבה הרמוזים בחמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד.

³ מסכת ברכות דף מט ע"א: כל שאינו אומר ברית ותורה בברכת הארץ ומלכות בית דוד בבונה ירושלים לא יצא ידי חובתו

⁴ ברכות דף מח ע"ב: יהושע תקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ

⁵ חדושי הרשב"א על מסכת ברכות דף מח ע"ב: הא דאמרינן משה תקן להם ברכת הזן יהושע תקן להם ברכת הארץ וכו'. ק"ל והא ק"ל בסמוך דברכות אלו מדאורייתא נינהו. וי"ל דמטבען הוא שטבעו להן, דאי מדאורייתא אם רצה לאומרה באי זו מטבע שירצה אומרה, ואתו משה ויהושע ודוד ותקנו להן מטבע לכל אחת ואחת בזמנה. ... ובודאי דקודם כיבוש הארץ

by Moshe Rabbeinu in gratitude for the Manna that the Jews received in the desert¹. Yehoshua's bracha followed Moshe's bracha because it builds onto it: it is relatively easy to recognize G-d's Providence and sanctify the material when one's food is so obviously coming from Heaven. It is a much greater challenge, however, to see G-d's Providence when living on the land. (*And you will eat and be satisfied ... on the land.*²) Yehoshua's blessing therefore represents the growth and maturity of the nation – a deepening of their recognition of G-d's Hashgacha as permeating not only the miraculous, but also the natural.

In this regard, there is a common denominator between the land and the Oral Law. Both require tremendous human effort – yet both are clearly dependent in the end on G-d's Providence³.

In this sense, Yehoshua was a bridge which took Moshe Rabbeinu's Torah of the desert and transmitted it to the people who would settle in the Land of Israel. *Moshe received the Torah from Sinai and transmitted it to Yehoshua. Yehoshua transmitted it in turn to the Sages*⁴. Yehoshua was a descendent of Yosef, and that, say the Sages, was the source of his leadership⁵. Just as Yosef was the person who transmitted the Torah of the Avos to the Shevatim (and without Yosef the Shevatim would not have been able to access that Torah)⁶, so too, Yehoshua was the transmitter of the Torah of Moshe to the Sages and the Jewish nation. Yehoshua brings Moshe's Torah of the desert into the land, sanctifying the material world through the Torah. Hence in conquering Yericho, the number seven is mentioned repeatedly – the Jews walked around the city seven times – once each day, seven Cohanim blew seven shofros, and on the seventh day they walked around the city seven times⁷. Seven is a level of the highest sanctity in this world – Shabbos, Sefiras HaOmer, Shemittah and Yovel are all cycles of seven, and there are seven days of Pesach and Sukkos⁸. Yehoshua was the great conqueror, and nothing could seem more a function of earthly power than fighting bloody wars. Yet, just at this point of greatest human effort, he was able to connect it all back up to G-d, showing that in fact G-d controls it all⁹. All this effort – marches around the city, shofar blasts, etc., but in the end, the walls simply sink into the ground miraculously and mysteriously¹⁰.

ובנין ירושלים לא היו אומרים כמטבע שאמרו לאחר כיבוש ובנין, וכמו שאין אנו אומרים כאותו מטבע שתקנו דוד ושלמה, שאנו מבקשים להחזיר המלכות ולבנות הבית, והם היו מבקשים להעמיד המלכות ולהעמיד הבית ולהמשיך שלות הארץ:

¹ ברכות דף מח ע"ב: אמר רב נחמן משה תקן לישראל ברכת הון בשעה שירד להם מן

² ברכות דף מח ע"ב: תנו רבנן מנין לברכת המזון מן התורה שנאמר ואכלת ושבעת וברכת ... על הארץ זו ברכת הארץ

³ ממעמקים, עמ' 96: נמצא שגם בארץ ישראל וגם בתורה שבעל פה מתחברים הטבעית והעל טבעית יחד.

⁴ פרקי אבות פרק א משנה א: משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים וגו'

⁵ בראשית רבה נט: יהושע ראש למלכות משבט אפרים

⁶ רב משה שפירא, שליט"א

⁷ רלב"ג יהושע ו ג: והיה זה המספר לשביעיו ר"ל שהקיפו העיר ז' ימים והיו שם ז' כהנים וז' שופרות היובלים וביום הז' הקיפו ז' פעמים

⁸ רלב"ג, שם: שזכרנו כמספר הז' שזכרנו בתורה כמו השמטה וז' שטות וז' שבתו' שנים וז' ימים וז' פעמים וז' ימי הפסח וז' ימי סוכה

⁹ ממעמקים, דברים עמ' 45-47

¹⁰ רלב"ג שם: והנה הסכים הש"י שיעשה זה המופת באמצעות זאת התרועה הגדול' כדי שיתעוררו ישראל ויקיצו משנת תרדמת' ויתנו אל לבם ענין אלו הנפלאות העצומו' למען יראו את ה' עם שיש לתרועה הגדולה רושם מעט בענין זה המופת כי הקול החזק יניע האויר תנועה חזקה אלא שלא יתכן שיגיע מוזאת התנוע' כמו זה הפועל הנפלא שתפול החומ' החזק' תחתיה

With the Aleinu prayer, Yehoshua took this further. Aleinu was composed by Yehoshua when he conquered Yericho. In it, Yehoshua articulates the Messianic vision which was driving him. In the first paragraph, the Jews are described as the Chosen nation¹ whose destiny is determined by their passionate commitment to serving the Almighty². We do so because we recognize that there is nothing other than G-d; no force, no being, no reality can be without His creative Will infusing it with existence³. There is no other force or strength whatsoever⁴. All appearances to the contrary are but illusions that will be broken by saying this prayer⁵.

In the second paragraph we extend our vision to include all the nations of the world. Our hope is that our passion for G-d will be shared by others and that the whole world will be rectified – evil will be destroyed, good will reign, and all will serve G-d⁶. At the time of the Messianic era, there will be perfect harmony between all the manifestations of G-d in this world (שמר) with each other and with their Source⁷.

Yehoshua initiated the historical path toward Mashiach. Just as his ancestor Yosef extended his tremendous self-control into ruling over the Egyptians, controlled their sensuality by enforcing Milah and began a process where the nations of the earth would realize that their very source of life was through the Jews, so Yehoshua now extended that. He conquered the nations around him and envisioned a time when all nations would recognize G-d as their source of life and hence understand the central spiritual role of the Jews.

אם לא יחוב' לזה המופ':

¹תפילת עלינו: שלא עשנו כגויי הארצות. ולא שמנו כמשפחות האדמה. שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם:

²תפילת עלינו: ואנחנו כורעים ומשתחויים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא:

³תפילת עלינו: שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ. ומושב יקרו בשמים ממעל. ושכינת עזו בגבהי מרומים:

⁴תפילת עלינו: הוא אלקינו אין עוד. אמת מלכנו. אפס זולתו. ככתוב בתורתו. וידעת היום והשבת אל לבבך. כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד:

⁵על ידי שבח זה אנו משברים קליפות ומכניעים אותם (הארי ז"ל מובא ביסוד ושורש העבודה תפלת יח פ"ט)

⁶על כן נקוה לך ה' אלקינו לראות מהרה בתפארת עזך. להעביר גלולים מן הארץ. והאלילים כרות יכרתו. לתקן עולם במלכות שד-י. וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ. יכירו וידעו כל יושבי תבל. כי לך תכרע כל ברך. תשבע כל לשון. לפניך ה' אלקינו יכרעו ויפלו. ולכבוד שמך יקר יתנו. ויקבלו כלם את על מלכותך. ותמלך עליהם מהרה לעולם ועד. כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלך בכבוד. ככתוב בתורתך. ה' ימלך לעולם ועד:

⁷ונאמר. והיה ה' למלך על כל הארץ. ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד: